

MİLLİ KİTABXANADA İSTİFADƏÇİLƏRƏ XİDMƏTİN MÜASİR VƏZİYYƏTİ VƏ İNKİŞAF PERSPEKTİVLƏRİ

Xülasə: *Məqalədə kitabxananın prioritet məsələsi olan istifadəçilərə xidmətin təşkili, onların informasiya tələbatının keyfiyyətli təminatı, bu məqsədlə yaradılmış yeni, səmərəli, operativ, eyni zamanda əlçatan xidmət üsulları haqqında məlumat verilmişdir.*

VİRTUA proqramının istifadəçi qeydiyyatı və kitab verilişi modullarından, xidmət işində zaman və məkan problemini aradan qaldıran, qiymətli kitab fondlarından onlayn rejimdə məsafədən istifadənin təşkilini, istifadəçilərin informasiyaya olan tələbatının operativ şəkildə təmin edilməsini həyata keçirən elektron kitabxananın rolundan, "Açıq kitabxana- sərbəst müəllim" bölməsi və "Uşaq bölməsi və uşaq istirahət guşəsi"nin fəaliyyətindən danışılır.

Abstract: *The article provides information on the organization of service to users, which is a priority issue of the library, quality assurance of their information needs, new, efficient, operative, and at the same time accessible service methods created for this purpose. From the user registration and book delivery modules of the VIRTUA program, from the role of the electronic library, which eliminates the time and space problem in service work, organizes the remote use of valuable book funds online, and promptly meets the information needs of users, the "Open library - free reading" section and The activities of the "Children's section and children's recreation corner" are discussed.*

Резюме: *В статье рассказывается о приоритетной задаче Национальной Библиотеки - организации обслуживания пользователей, своевременном и качественном обеспечении их информационных запросов и применения в связи с этим новых, эффективных, оперативных, и в то же время доступных методов обслуживания. Также предоставляется подробная информация о: модулях регистрации пользователей и книговыдачи программы VIRTUA; организации использования на расстоянии в онлайн-режиме ценных книжных фондов; роли электронной библиотеки в оперативном обеспечении информационных потребностей пользователей; деятельности сектора «Открытая библиотека – свободное чтение» и «Детского сектора и детского уголка отдыха».*

Açar sözlər: *İstifadəçilərə xidmət, onlayn xidmət, innovasiyalar.*

Key words: *Customer service, online service, innovation.*

Ключевые слова: *Обслуживание пользователей, онлайн-обслуживание, инновации.*

Milli Kitabxana bir əsr şərəfli tarixi inkişaf yolu keçərək bugünkü əzəmətli simasına qovuşmuşdur. Bu zəngin elm və mədəniyyət məbədi Azərbaycan kitabının qızıl fondunu yaratmış, cəmiyyətin inkişafında baş verən bütün mədəni proseslərdə, elm və mədəniyyət xadimlərinin, yaradıcı ziyalıların neçə-neçə nəslinin formalaşmasında müstəsna rol oynamışdır. Kitabxana 1923-cü ildən oxucuların üzünə açıldıqdan sonra “Oxuculara xidmət” şöbəsi fəaliyyətə başlamışdır. Şöbə ilk vaxtlar Azərbaycan ziyalılarının, geniş oxucu kütləsinin üz tutduğu qiraət zalı kimi, 1928-ci ildən müstəqil şəkildə fəaliyyətinə davam etmişdir. Qısa zaman ərzində Milli Kitabxana zəngin kitab və dövrü mətbuat fonduna malik olmuş, əhaliyə kitabxana xidmətinin yüksək səviyyədə təşkil edilməsinə şərait yaradılmışdır. XX əsrin ortalarında kitabxananın fəaliyyətində baş verən mühüm dəyişikliklər onun yeni bina ilə təmin olunması zərurətini yaratdı. 1960-cı ildən yeni binanın istifadəyə verilməsi kitabxananın gələcək inkişafı üçün böyük perspektivlər açdı. Kitabxananın yeni binaya köçməsi “Oxuculara xidmət” şöbəsinin hərtərəfli formalaşmasına təkan verdi, oxucuları kitabxanaya cəlb etmək və onlara fərdi xidmət etmək istiqamətində fəaliyyətini artırdı. İldən-ilə kitabxanaya gələn oxucuların və onlara kitab verilişinin getdikcə artması Xidmət şöbəsinin işçilərinin sayının da xeyli artmasına səbəb oldu.

Müstəqillik illərində Milli Kitabxana özünün inkişafının ən yüksək pilləsinə qədəm qoymuşdur. Belə ki, 2004-cü ildə M.F.Axundov adına Dövlət Kitabxanasına verilən “Milli Kitabxana” statusu onun fəaliyyətində ciddi canlanma yaratdı və Milli Kitabxanada zamanla ayaqlaşmaq üçün bir sıra yeni vəzifələrin həyata keçirilməsinə təkan verdi.

Milli Kitabxananın həyatında önəmli islahat olan “Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nın icrası kitabxananın fəaliyyətində böyük rol oynamışdır. Dövlətin mədəniyyət sahəsinə diqqət və qayğısının nəticəsində Milli Kitabxanada oxuculara xidmətin təşkilində nəzərəcarpacaq irəliləyişlər özünü göstərməyə başlamışdı. Belə ki, Milli Kitabxananın maddi-texniki bazası möhkəmlənmişdi, dəyişməkdə olan cəmiyyətin tələblərinə uyğun olaraq xidmətin yeni və mütərəqqi formaları tətbiq olunmuşdu. Nəzərə almaq lazımdır ki, məhz yeni xidmət üsullarının tətbiqi nəticəsində dünyanın bütün müasir kitabxanaları kimi, Milli Kitabxana da artıq kitabsaxlayıcıdan çoxfunksional bilik mərkəzinə çevrilmişdi. Baş verən genişmiqyaslı inkişaf nəticəsində 2019-cu ildə Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən təsdiq olunan yeni strukturda

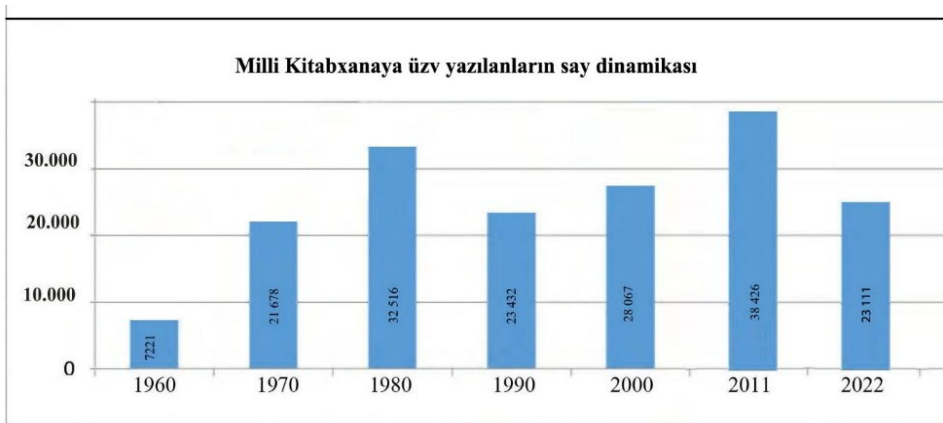
“Oxuculara xidmət” şöbəsinin adı dəyişdirilərək “İstifadəçilərə xidmət” adlandırılmışdır.

İnformasiyalaşmış cəmiyyətə keçid kitabxana işinin bütün sferalarında dəyişiklikləri labüd edir. Artıq “oxuculara xidmət” ifadəsini “istifadəçilərə xidmət” ifadəsi əvəz etmişdir. “İstifadəçilərə xidmət” termini istifadəçilərin informasiya tələbatının ödənilməsində kitabxanada həyata keçirilən geniş və çoxşaxəli fəaliyyəti özündə ehtiva edir. İstifadəçilərə xidmət fondların komplektləşdirilməsindən başlayaraq, sənədlərin emalı, soraq-bibliografiya aparatının təşkili, elektron resursların yaradılması və tələbatçılara çatdırılmasınadək zəncirvari prosesin sonuncu mərhələsi, həm də bu proseslərə təkan verən qüvvəsidir. Beləliklə, xidmət, müasir kitabxanaların aparıcı funksiyası olub, bütün şöbələrin işini özünə tabe edərək onların vəzifələrini dəyişir və istiqamətləndirir.

İstifadəçilərə xidmətin təşkili olduqca prioritet məsələdir, belə ki, bilavasitə istifadəçilərin informasiya tələbatının keyfiyyətli təminatı məsələsinə yönələrək, kitabxananın cəmiyyətdə tutduğu mövqeyi, nəticə etibarilə onun əsas sosial institut funksiyasını səciyyələndirir. Professor A.Xələfov yazır: “Oxuculara xidmətin təşkili kitabxana işi inkişafının bütün mərhələlərində öz təbiəti və struktur quruluşu etibarilə mürəkkəb, çoxcəhətli və geniş məzmunlu anlayış olub, həmişə kitabxananın əsas vəzifəsini və bütövlükdə kitabxana işinin mahiyyətini ifadə etmişdir. Cəmiyyətdə kitabxanaların rolu və əhəmiyyəti həmişə oxuculara kitabxana xidmətinin təşkili səviyyəsi, onun keyfiyyəti və əhatə dairəsi ilə ölçülmüşdür”.

Müasir dövrün tələbləri qarşısında “oxucu” anlayışını “istifadəçi” anlayışı əvəz edir. İstifadəçi – mütaliə, informasiya, KAA, asudə vaxtın təşkili, elektron kitabxana və digər kitabxana xidmətinin növlərindən istifadə edən fiziki və hüquqi şəxs anlayışını ifadə edir. Bugün Milli Kitabxananın istifadəçisi anlamında, təkcə kitabxanaya gələn kütlə deyil, eyni zamanda zəngin elektron axtarış sistemi, elektron kitabxana, operativ onlayn xidmət, kitabxanaya daxil olan yeni ədəbiyyatı özündə ehtiva edən “Yeni ədəbiyyat”, müxtəlif elektron məlumat bazaları və bir sözlə, müxtəlif informasiya mənbələrini özündə birləşdirən nəhəng Milli Kitabxana saytının çoxmilyonlu istifadəçiləri nəzərdə tutulur.

Milli Kitabxana daim öz qarşısına “hər şey oxucu üçün” vəzifəsini qoyaraq, hər dəfə qarşıda gələn illər üçün yazılacaq üzvlərin sayını planlaşdırmış və hesabat ilində bu rəqəmlərə nail olmuşdur. Yeni binaya köçürüldəndən son illərə qədər hesabat məlumatlarını araşdırdıqda üzv yazılan oxucuların sayını müqayisə etmək mümkündür.



Göründüyü kimi, ölkəmizdə baş vermiş ictimai-siyasi, hərbi, iqtisadi proseslər, eləcə də qlobal miqyasda mövcud olmuş durum rəqəmlər arasında kəskin təzad yaradır. Ötən əsrin 90-cı illərində müharibə və siyasi qarışıqlıq, 2020-ci ildən bütün dünyanı cənginə alan pandemiya kitabxanaya üzv yazılanların, istifadəçi davamiyyətinin, kitab verilişinin azalmasına səbəb olmuşdur. Pandemiya ilə əlaqədar bilavasitə kitabxanada ənənəvi xidmət dayandırıldığı üçün qısa zaman kəsiyində istifadəçilərə kitabxana-informasiya xidmətini virtual rejimdə təqdim etmək məqsədilə xidmətin miqyası genişləndirilmiş, kitabxananın saytında yeni “Onlayn xidmətlər” pəncərəsi yaradılmışdı. Pəncərənin “Sənədlərin sifarişi və elektron çatdırılması” bölməsi “İstifadəçilərə xidmət” şöbəsinin tərkibində bölmə kimi fəaliyyət göstərərək oxucular tərəfindən sifariş olunan resursların onların elektron ünvanlarına göndərilməsini təmin etmişdir. 2020-ci ildə “Sənədlərin sifarişi və elektron çatdırılması” bölməsi vasitəsilə 62850 istifadəçiyə 75523 resurs göndərilmişdir. Bunlara 30868 resurs e-kitab, 4353 resurs e-dövri mətbuat, 39691 resurs tammətnli e-məqalə, 353 resurs e-not materialları, 7 resurs e-not əlyazması, 223 resurs e-avtoreferat, 28 resurs isə e-xəritə daxil idi.

Pandemiya şəraitində kitabxananın elektron resurslar bazasında mövcud olmayan materiallarla da istifadəçilərə xidmət işi həyata keçirilmişdir. Belə ki, “Onlayn xidmətlər” pəncərəsi və eləcə də, kitabxananın elektron ünvanı vasitəsilə daxil olan sorğular əsasında elektron bazada axtarış aparılmış və elektron versiyası olmayan bütün materiallar kitabxananın əməkdaşları tərəfindən bilavasitə Milli Kitabxanada rəqəmsallaşdırılaraq müəllif hüquqlarının qorunması təmin olunmaqla oxucuların elektron poçt ünvanlarına göndərilmişdir..

İstifadəçilərə onlayn xidmət bugün də həyata keçirilir, istifadəçi kontingenti geniş olduğundan təkcə ölkədaxili deyil, xarici ölkələrdən ünvanlanan sorğular operativ cavablandırılır.

Milli Kitabxananın həyatında informasiyalasdırma sahəsində ən böyük hadisə olan informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi 1999-cu ildən başlanmış və 2000-ci ildə kitabxanada ilk İnternet zal istifadəçilərin ixtiyarına verilmişdir. Ümumən, Milli Kitabxanada 2000-ci ildə respublikamızda ilk dəfə olaraq avtomatlaşdırılmış kitabxana sistemlərinin tətbiqi istiqamətində ilk addımlar atılmışdır. ABŞ səfirliyinin, Soros və Avrasiya fondlarının maliyyə dəstəyi ilə ABŞ-ın VTLS korporasiyasının məxsusi kitabxanalar üçün işləyib hazırladığı ORACLE proqram təminatının dəstəklədiyi VIRTUA proqramının tətbiqi ilə elektron kataloqun tərtibinə hazırlıq işlərinə başlanılmışdır. Kompleks xarakter daşıyan bu proqrama elektron kataloqun tərtibi, elektron kitabxananın təşkili, milli biblioqrafiyanın və respublikanın bütün iri kitabxanalarının toplu kataloqunun yaradılması, oxucuların qeydiyyatı, kitab verilişi, kitab fondunun komplektləşdirilməsi, bir sözlə, bütün kitabxana proseslərinin avtomatlaşdırılması modulları daxildir. Sonrakı illərdə kitabxana öz informasiyalasdırma fəaliyyətini daha da genişləndirərək proqramın xidməti modullarının da tətbiqinə müvəffəq olmuşdur. İstifadəçi “İstifadəçilərin qeydiyyatı, nəzarət və uçot” bölməsindən şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd əsasında ödənişsiz və istifadə müddəti 5 il olan barkodla təhciz olunmuş elektron istifadəçi kartı əldə edir. Virtua proqramının qeydiyyat modulu istifadəçi haqqında bütün informasiyaları qeydə alıb məlumat bazasına ötürür.

Virtua - ANL - Bakı - ANL

Fayl Redaktə etmək Axtarış MARC yazı redaktoru Kitab verilişi Komplektləşdirmə

Serverə verilmiş dəyişilməyən qayda ilə olan bağlantı: ANL - patron

Publik OCLCserver UltraISO

✓ Oxucu haqqında informasiya - Hacıyev Kənan Rəşad

Kartocha | MARC format | Fəaliyyət | Hesab

Oxucunun bar kodu: 111717
 Oxucunun tipi: Tələbə
 Adı: Hacıyev Kənan Rəşad 20040708 kişi
 Ünvan: Şirvan,
 telefon: tel.
 Alternativ ID: 21815435
 Card Expires: 202610161712
 Last Activity By Patron: 202307242054

MARC redaktor - ANL

007	p	000000000000000000000000
008		20211017ra0000 0 00
015		\$a 111717 \$b Kənan Şc hb24e7fedde245d0f22761cfe5e029304
016		\$a 21815435
021		\$a AA \$d 20291211 \$y Şirvan RPŞ
030		\$a TB
032		\$a 99
036		\$a 0 \$b 0
042		\$a 202110171712 \$b 202610161712 \$c 202409302037 \$d 202307242054
100	1	\$a Hacıyev Kənan Rəşad \$d 20040708 \$l az \$s kişi
245		\$a Tələbə
247	1	\$a ANL - Bakı \$b 150000
270	1	\$b Şirvan Şk tel. \$u azərbaycanlı

(P) Ünvan yazısı (a) Circulation Patron

MARC 21 Oxucu: Oxucu OPAC Dəyişilmiş

Sonrakı mərhələdə istifadəçi elektron kart ilə avtomatik qeydiyyatdan keçir və elektron kataloqdan sifarişini verir. İstifadəçi hər hansı bir ədəbiyyatı sifariş

etdikdə fondda quraşdırılmış e-mail vasitəsilə sorğu qəbul olunur, tələbnamə çap edilir və ədəbiyyat kitab verilişi məntəqəsinə çatdırılır. VIRTUA proqramının kitab verilişi modulu istifadəçiyə ədəbiyyatın verilişi və sonradan kitabın qaytarılması haqqında informasiyaları qeyd edib bazada mühafizə edir.

The screenshot displays the VIRTUA program interface, which is used for managing library records and requests. The main window is titled "Virtua - ANL Humanitar elmlər zalının yardımçı fondu - ANL". It features a menu bar with options like "Fayl", "Axtarış", "Kitab verilişi", "Komplektləşdirmə", "Cataloging", "Parametrlər", "Alatlar", "Pancera", and "Arayış". Below the menu is a toolbar with various icons for file operations and search. The main area is divided into two panes. The left pane, titled "Oxucu haqqında informasiya - Hacıyev Kanan Rəşad", displays a library card for a patron named Hacıyev Kanan Rəşad. The card includes fields for the patron's name, address, phone number, and identification details. The right pane, titled "Qaytarılma - ANL Humanitar elmlər zalının yardımçı fondu", shows a request form for a book. It includes fields for the book's barcode, title, and author, as well as a section for request parameters and a table for tracking the request's status.

Line	Item Barcode	Due Date/Time	Fine	New Status
1	1263E3189DC7	25.07.2023 20:00:00		İstifadəsi mümkün

Elektron lövhədə istifadəçi kartının nömrəsi əks olunduqda ədəbiyyatın hansı zala göndərildiyi göstərilir və istifadəçi kitabı operativ əldə edir. Ənənəvi üsulla istifadəçi ədəbiyyatı sifariş vermək üçün kataloq qarşısında xeyli vaxt sərf etməli olurdusa, kitabxananın elektron kataloqu ilə istifadəçilərə tələb olunan ədəbiyyatın qısa müddətdə tapılması və əldə edilməsi təmin olunur. VIRTUA proqramının istifadəçi qeydiyyatı və kitab verilişi modulları vasitəsilə kitabxanaçı saniyələr ərzində ədəbiyyat verilişi, ədəbiyyatın qaytarılması, istifadəçilər və s. haqqında operativ informasiya əldə etmək imkanına malikdir. Nəticə etibarilə, informasiya texnologiyalarının tətbiqi xidmət baxımından bir çox prosedurların sadələşdirilməsinə, kitabxana işçilərinin əl əməyinin azalmasına imkan vermiş, eyni zamanda avtomatlaşma nəticəsində istifadəçilərin ədəbiyyatı əldə etmək üçün sərf etdikləri vaxtı minimuma endirmək mümkün olmuşdur.

Kitabxana-bibliografya proseslərinin avtomatlaşdırılması istiqamətində atılan ciddi addımlar nəticəsində oxuculara xidmət işinin müasir növləri tətbiq edilir və bu iş gündən-günə genişləndirilir. Günümüzün istifadəçi kütləsi qısa müddət ərzində daha çox informasiya əldə etmək istəyir. Bu baxımdan kompyuterlərin, telekommunikasiya sistemlərinin, sürət çıxarma texnikasının kitabxana xidmətlərinə daxil edilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Çünki yeni

texnika və texnologiya kitabxana şəraitində sənədlərin asan və operativ əldə edilməsinə kömək göstərməklə bərabər, həm də əldə edilən bir çox materialların ev şəraitində istifadəsinə imkan verir.

Azərbaycanda informasiya texnologiyalarının ayrı-ayrı fəaliyyət sahələrinə tətbiqinin böyük vüsət aldığı bir dövrdə Azərbaycan Milli Kitabxanasında istifadəçilərə xidmətin səmərəli, operativ, eyni zamanda əlçatan formada təşkili məqsədilə yaradılmış Elektron kitabxananın rolu əvəzsizdir. Azərbaycan Milli Kitabxanasının nəzdində Elektron kitabxananın yaradılmasında başlıca məqsəd istifadəçilərə xidmət işində zaman və məkan probleminin aradan qaldırılması ilə yanaşı, Milli Kitabxana fondunda mühafizə olunan qiymətli nəşr məhsullarının konservasiyasının təmin olunması və onları əsaslı surətdə mühafizə etməkdən, fondun elektron versiyasını hazırlamaqdan və qiymətli kitab fondlarından onlayn rejimdə məsafədən istifadənin təşkilindən, Azərbaycan elminin nailiyyətlərini İnternet vasitəsilə geniş təbliğ etməkdən və istifadəçilərin informasiyaya olan tələbatını operativ şəkildə təmin etməkdən ibarətdir. Artıq çoxdandır ki, Milli Kitabxanada avtomatlaşdırılmış kitabxana idarəetmə sisteminin imkanlarından tam şəkildə istifadə edilməklə Elektron kitabxana yaradılmış və istifadəçilərə məsafədən xidmət göstərilməsi texnologiyasının tətbiq edilməsinə başlanılmışdır.

Son illərdə bütövlükdə kitabxana işi sahəsində həyata keçirilən ilk və əsaslı layihələrdən biri olan 2016-cı ildə “İstifadəçilərə xidmət” şöbəsinin tərkibində yaradılmış “Açıq kitabxana- sərbəst müəliə” bölməsi açıq səma altında həftənin bütün günləri 24 saat ərzində xidmət göstərir. Şəhər sakinlərinin və qonaqların asudə vaxtını səmərəli keçirdikləri bu məkan fasiləsiz internetlə təchiz olunmuşdur. İstifadəçilərin müxtəlif müəliə maraqları nəzərə alınaraq bölmədə “Mən oxudum, sən də oxu” devizi altında Kitabı kitabla dəyişmə, Milli musiqi, Dövri mətbuat, Uşaq guşələri yaradılmışdır. Bu layihənin əsas məqsədi kitabları istifadəçilərə yaxınlaşdırmaqdır ki, bu da müəliə üçün müəyyən olunan müddətdə istifadəçiyə kitabı özü ilə aparmağa, təyin edilən vaxtda ədəbiyyatın qaytarılmasına və ya yenisi ilə dəyişdirilməsinə şərait yaradır. Bu səbəbdən ildən-ilə istifadəçi kütləsi artan bölmə eyni zamanda müxtəlif kütləvi tədbirlərə, poeziya günlərinə, yazıçı və şairlərin kitablarının təqdimat mərasimlərinə, imzalı görüşlərə, anım günlərinə, kiçikyaşlı uşaqlar arasında müəliəyə dair müsəbiqlərə ev sahibliyi etmişdir.

Yeni istifadəyə verilmiş xidmət sahələrindən bəhs edərkən uzun müddət mövcud olan tələbatdan irəli gələrək yaradılmış və kitabxananın çoxsaylı istifadəçi kütləsi tərəfindən təqdirəlayiq qiymətləndirilən “Uşaq bölməsi və uşaq istirahət guşəsi”nin fəaliyyəti əvəzsizdir. Valideynləri ilə birlikdə kitabxanaya gələn uşaqların asudə vaxtlarını səmərəli təşkil etmək məqsədi daşıyan bölmədə

uşaqlar dincələ və müəliə edə bilərlər. Bu baxımdan azyaşlı uşaqların və məktəblilərin müəliə vərdişlərinin formalaşdırılmasında bölmənin fəaliyyəti müstəsna əhəmiyyətə malikdir. Sözügedən bölmədə işıqlı və əlvan rəngləri olan müəliə və uşaq istirahət otaqları fəaliyyət göstərir. Müəliə otağı uşaqların rahatlığı məqsədilə nəzərdə tutulmuş rahat oturacaq və stollarla təchiz olunmuş, divarlarda qurulmuş rəflərdə müxtəlif yaş kateqoriyası olan uşaqların müəliəsi məqsədilə rəngli nağıl və hekayə kitabları azyaşlı oxucularımızın istifadəsinə verilmişdir. Bölmənin istirahət guşəsindəki yumşaq mebellər və oyuncaqlar müəliədən sonra uşaqların rahat oyunlar oynaması və istirahət etməsinə xidmət edir. Bölmənin əməkdaşları uşaqlara nəzarət edir və eyni zamanda onlara kitab seçimində yardım edirlər.

Hazırkı vəziyyətdə belə nəticəyə gəlmək olar ki, son illər ərzində davamlı olaraq informasiya-kommunikasiya texnologiyaları ilə təchiz edilmiş Azərbaycan Milli Kitabxanasında sistemli iş aparılmış, avtomatlaşdırılmış kitabxana idarəetmə sistemi tam tətbiq edilmiş, zəngin elektron resurslar yaradılmış, yeni xidmət sahələri istifadəyə verilmişdir. Kitabxana tərəfindən kitabxana-informasiya texnologiyalarının tətbiqi və istifadəsi nəticəsində müasir kitabxana-informasiya infrastrukturunu yaradılmış, istifadəçilərə göstərilən kitabxana-informasiya xidməti dünya standartları səviyyəsinə çatdırılmışdır. Elektron kataloq və elektron kitabxananın daha da təkmilləşdirilməsi, əhalinin intellektual potensialının və bilik səviyyəsinin inkişafı, beynəlxalq informasiya mübadiləsinin təşkili kimi mühüm məsələlər həyata keçirilmişdir. İstifadəçilərə xidmət proseslərinin avtomatlaşdırılması digər tərəfdən daha yeni və mütərəqqi texnologiyaların və innovasiya proseslərinin inkişafına zəmin yaratmışdır. İstisnasız haldır ki, yalnız xidmətin keyfiyyətini təmin etməklə yüksək mədəni xidmət səviyyəsi yaratmaq mümkündür. İstifadəçi sorğularının analizi prinsipi kitabxana fondunun məzmunca komplektləşdirilməsi faktorunu müəyyən etdiyi üçün sorğuların elektron uçotunun aparılması və araşdırılması olduqca əhəmiyyətli nəticələrin əldə edilməsinə imkan verir. Xidmətin keyfiyyətinin daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində kompleks tədbirlər istiqamətində gələcəkdə yeni istifadəçi yerlərinin yaradılması, işçi personalda texnoloji proseslərdən istifadə səriştə və bacarıqlarının formalaşdırılması və başqa xidmət proseslərinin avtomatlaşdırılması üçün yeni kitabxana sistemləri texnologiyasının tətbiqi diqqətəlayiqdir. Çünki artıq birmənalı şəkildə aydındır ki, tətbiq olunmuş informasiya texnologiyalarında yeni və mütərəqqi imkanların axtarılması və eyni zamanda yeni texnologiyaların tətbiqi kitabxananın daxili iş strukturunu təkmilləşdirərək onun davamlı inkişaf yolunu müəyyən edir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Milli Kitabxanasının hesabatları.
2. Tahirov, K. Dünya milli kitabxanaları. M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanası: dərs vəsaiti /K.M.Tahirov; elmi red. A.Xələfov; rəyçi. K.Aslan, P.Kazımi.- Bakı: [Bakı Universiteti], 2013.- 211s.
3. Tahirov, K. M. F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının tarixi: 1923-2008-ci illər /Kərim Tahirov; elmi red. A.Xələfov; ixtisas red. A.Əliyeva-Kəngərli; red.: N.İsmayılov, K.Aslan.- Bakı: [Ulu], 2008.- 218 s.
4. Xələfov, A. Kitabxana və cəmiyyət: [monoqrafiya] /Abuzər Xələfov; elmi red. L.Məmmədova, K.Aslan.- Bakı: Azər nəşr, 2011.- 302, [7] s.
5. İsmayılova Ə. XXI əsrin informasiya məkanında oxuculara xidmətin əsas istiqamətləri, innovativ yeniliklərin tətbiqi təcrübəsi /Ədibə İsmayılova //Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 93-cü ildönümünə həsr olunmuş “Kitabxana-informasiya elmi”: Tədris və təcrübədə yeni çağırışlar. Beynəlxalq elmi konfransın materialları.-2016.- S.23-26.
6. İsmayılova, Ə. XXI əsrin informasiya məkanında oxuculara xidmət /Ədibə İsmayılova //Mədəni həyat.- 2013.- №8.- S.32-34.